

ZULFIYAXONIM IJODI-SADOQAT VA VAFO TIMSOLI

G`ulomova Sh.X. ,
Toshkent, O`zbekiston.

Annotatsiya:

Ushbu maqolada o'zbek taniqli shoirasi Zulfiyaxonim Isroilovanning nafaqat turmush o'rtog'i balki vatani va millatiga bo'lgan muhabbati aks etadi. Bundan tashqari ushbu oqila ayolning o'zbek adabiyotiga qo'shgan hissasi va uning asarlaridagi o'ziga xoslik yoritib berilgan.

**Kalit so`zlar:** Zulfiya, Hamid Olimjon Vatan, ijod, sadoqat, vafo, she`riyat, ijodkorlik, muhabbat, o`zbek adabiyoti,.

Kirish:

Zulfiyaxonim, o'zbek adabiyotining yorqin namoyandalaridan biri sifatida, vatan va insoniy tuyg'ularni o'z asarlarida chuqur va samimiy ifodalagan. Uning ijodida vatan sevgisi nafaqat geografik joy, balki milliy g'urur, tarixiy meros va xalqning kelajagi bilan bog'liq chuqur hissiyotlar bilan to'ldirilgan. Zulfiyaxonimning she'riyatida vatan, uni sevishtirish va himoya qilish, shuningdek, uning go'zalliklari va muammolari haqida fikr yuritiladi. Bu tuyg'u, u orqali millatning ruhiyati va kelajagi haqida o'ylashga undaydi.

Hamid Olimjon esa o'z navbatida, Zulfiyaxonimning ijodida muhim o'rin tutadi. Ularning o'zaro aloqalari va ijodiy hamkorligi o'zbek adabiyotining rivojlanishida katta ahamiyatga ega bo'lgan. Hamid Olimjonning san'atga bo'lgan sadoqati va vatan sevgisi Zulfiyaxonimning asarlarida aks etadi, bu esa uning ijodiga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Ularning o'zaro muhabbati va ijodiy ruhiyatlari, adabiyotda yangi yo'nalishlar ochish bilan birga, milliy madaniyatimizni boyitishda muhim rol o'ynaydi.

Zulfiyaxonimning vatan va Hamid Olimjonga nisbatan muhabbati, uning she'riyatida hayotga, umid va ilhomga to'la bir dunyo yaratadi. Bu dunyo, o'zbek xalqining tarixi va kelajagi, shuningdek, insoniy tuyg'ular va orzular bilan bog'liq bo'lib, har bir o'quvchini o'z ichiga oladi va ularga yangi fikrlar va his-tuyg'ularni

keltiradi. Uning asarlari orqali biz nafaqat vatan sevgisini, balki ijod va romantikani ham his qilamiz.

Zulfiyaxonim va Hamid Olimjon:

Zulfiya uchun Hamid Olimjon ham sevimli yor, ham maslahatdosh do'st edi.

Hamid Olimjon (Hamid Olimjonovich Azimov) ([1909-yil 12-dekabr](#), [Jizzax](#) – [1944-yil 3-iyul](#), [Toshkent](#); „Forobiy“ qabristoniga qayta dafn etilgan) – o'zbek [shoiri](#), adabiyotshunosi va jamoat arbobi. Zulfiyaxonim Isroilovaning umr yo'ldoshi edi.

Asarlari: Hamid Olimjonning so'z san'atiga qiziqishi onasi Komila ayaning ertaklari hamda bobosi Mulla Azim xonadoniga kelib turuvchi Fozil Yo'ldosh o'g'lining doston va termalari asosida shakllangan. Dastlabki asarlari – „Ko'klam“ (she'rlar, 1929), „[Tong shabadasi](#)“ (hikoyalar, 1930). „[Olov sochlar](#)“ (1931), „Poyga“, „[O'lim yovga](#)“ (1932), „[Daryo kechasi](#)“ (1936), „[She'rlar](#)“ (1937), „O'lka“, „[Oygul va Baxtiyor](#)“ (1939), „Baxt“ (1940), „[Qo'lingga qurol ol!](#)“, „[Ona va o'g'il](#)“ (1942), „[Ishonch](#)“ (1943) she'riy to'plamlari muallifi.

Hamid Olimjon ijodining 1-davrida hikoyalar yozgan bo'lsada, uning iste'dodi ko'proq lirik she'riyat tabiati bilan uyg'un bo'lgan. Dastlabki she'rlarida yangi adabiyot va yangi adabiy shakllar yaratish g'oyasi hukmronlik qilgan. 30-yillarning o'rtalariga kelib, hayotiy va ijodiy tajribasi oshishi bilan Hamid Olimjon ona-yurt tabiatidan, jamiyat va xalq hayotidan olgan boy taassurotlarini lirik she'r doirasida yorqin badiiy ifodalash san'atini egallay boshlagan („[Kuychining xayoli](#)“, „[Ofeliyaning o'limi](#)“, „[Holbuki, tun...](#)“, „[Ishim bordir o'sha ohuda](#)“ va boshqalar). Ikkinchi jahon urushigacha bo'lgan ijodida 20-asr o'zbek lirikasining yaxshi namunalari hisoblangan „[O'rik gullaganda](#)“, „[Sevgi desam...](#)“, „[Tinim-sizdir yolg'iz shabboda...](#)“, „[Shodlikni kuylaganimning sababi](#)“, „[O'zbekiston](#)“ singari lirik she'rlarini yozgan. Bu she'rlar g'oyaviy mundarijasi, shakli, go'zal tili va uslubi bilan e'tibor qozongan.

Zulfiyaxonim va Hamid Olimjonning yagona Hulkar ismli farzandi bor.

Hamid Olimjon vafotidan keying davrdagi ijod

Hamid Olimjon 35 yoshida avtomobil halokati natijasida vafot etgan. Endi u yo‘q. Yig‘lamaslik, g‘amga cho‘kmaslik imkonsiz. Iroda ojizlik qilmoqda. Atrofda odam ko‘p-u lirik qahramon “yakka-yolg‘iz”. Axir uning suygani olamda birgina edi, xolos. Uning o‘rnini o‘zga bosishi va qahramonni yolg‘izlikdan xalos eta olishi mumkin emas. Uning hayoli o‘zi istamagani yoki bilmagani holda yo‘qotganini izlash bilan ovora. Yorini yo‘qotganidan dunyoning rangsizlanib qolganini shoira: “Birdan qalbim keksarib”, - deya ifodalaydi. She‘r yozilganida shoira bor-yo‘g‘i o‘ttiz yoshda edi. She‘rdagi dard, hasrat zadalik bandma-band oshib boravevadi:

Qayga ketding, yuragim,

Bitdi bardosh va toqat.

Suhbatingdir yuragim,

Tilda hasratim qat-qat.

Shoira ahdida ustuvor. Tuyg‘ulariga xiyonat qilmaydi. Shu sabab kechinmalari sovimaydi. Alami, hijroni har zumda yangilanadi, ro‘zg‘ori, farzandlari, kitoblar, do‘stlari yo‘qolganini hamisha eslatib turadi. Shu bois quyidagi o‘tli satrlar bitilgan:

Sovish bermaydi menga,

Yoqib ketganing olov.

Netay, etmaman senga,

O‘rtaga tashlangan g‘ov.

Muhabbatning olovi mangu yongulik qudratga ega. Aql yorning qaytib kelmasligiga iqrор bo‘lsa ham, ruh bunga ko‘nikmaydi, u berahmlik bilan yiroqlarga ketgan yurakka – yorga intilaveradi. Sadoqatli shaxsning azoblari tinimsiz davom etaveradi. She‘rni shoira hayoti bilan bog‘liq holda tekshirishuning ta’sir darajasini yanada oshiradi. Ammo buni faqat shaxsiy fojidadangina iborat tarzda izohlash ham o‘quvchilarni to‘g‘ri yo‘ga boshlamaydi. Mazkur dramatik holat shoira uchun shaxsiy bo‘lsa-da, inson sifatida u kechirgan tuyg‘ular bolalarga ham begona emasligiga urg‘u berilishi kerak.

Hamid Olimjon va Zulfiyaxonim yodi

Jizzax shahrida o'zbek tili va adabiyotini chuqur o'qitishga ixtisoslashgan Hamid Olimjon va Zulfiya ya nomidagi maktab- 10 internat ochildi. O'zbekzбекистон Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 23-iyundagi «Jizzax shahrida Hamid Olimjon va Zulfiya nomidagi ona tili va adabiyoti fanini chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan maktab-internatni tashkil etish to'g'risida»gi qarori bilan bu ezgu maqsad amalga oshirildi. O'tgan besh oy davomida o'zbek tili va adabiyotini chuqur o'qitishga ixtisoslashgan maktab-internat uchun 4 qavatli zamonaviy bino qurib bitkazildi. Binoda keng va yorug' sinfxonalardan tashqari 100 o'rinli yotoqxona va oshxona, faollar zali hamda boshqa xonalar bor. O'quvchilar jismoniy tarbiya bilan shug'ullanishi uchun sport maydonchalari barpo etilgan. Joriy yil 1-oktabrdan faoliyat boshlagan maktabinternatning 5-, 6-, 7-, 8-sinflariga barcha tuman va shaharlardan sinov asosida 120 nafar iste'dodli o'g'il-qiz o'qishga qabul qilindi

“O'zbekkino” milliy agentligi buyurtmasiga binoan “New sight media” ijodiy studiyasi tomonidan shoir, dramaturg Hamid Olimjon hamda shoira Zulfiya hayoti va ijodiga bag'ishlangan “Muhabbat Bahori” nomli badiiy film suratga olinmoqda. Bu haqda agentlik matbuot xizmati Kun.uz'ga xabar bergan edi.

Ma'lum bo'lishicha, filmda Hamid Olimjon va Zulfiyaxonimning bolalik davri va ijodiy faoliyati haqida hikoya qilinadi. Unda jumladan, 1920-1940 yillar voqeliklarini ko'rish mumkin.

Suratga olish ishlari joriy yilning noyabr oyida tugallanishi rejalashtirilgan bo'lib, shoir Hamid Olimjon tavalludining 111 yilligi munosabati bilan dekabr oyida premera bo'lishi kutilmoqda.

Film rejissyori Ibrohim Rasulovning aytishicha, «Muhabbat bahori»da Hamid Olimjon va shoira Zulfiyaxonimning bir-biriga sadoqati, ularning adabiyotga qo'shgan hissasi, Hamid Olimjonning arboblik ishlari haqida so'z yuritiladi.

Zulfiyaxonim ijodida mustaqillik madhi

Zulfiya ijodi “Xotiram siniqlari” (1995) dostoni o'ziga xos o'rin egallaydi. Doston mustaqillik davrining mahsuli bo'lib, unda mustaqillik dil-dildan ulug'langan. Shoira

asarda umri davomida o'zi boshidan kechkan yaxshi va yomon kunlarini eslab, hayot va jamiyat taraqqiyoti haqida, baxt va badbaxtlik to'g'risida teran poetik mulohaza yuritgan. Sho'rolar davridagi achchiq hayot qoldirgan dard-u alamlarini, orzu-istaklarini doston misralari qat-qatiga to'kib slogan. Shu tarzda elyurt ko'ngliga harorat baxsh etgan. Mustaqillikning buyuk ne'mati haqiqiy hurriyatni, chin erkinlikni katta quvonch bilan olqishlagan:

Hurriyat, keldingmi – nahotki kelding...

Pinhona sog'indim, pinhona kutdim.

Yomg'irga bag'rini tutgan sahrodek

– Sening nasimingga qalbimni titdim

Kelding-ey, Istiqlol istiqol bo'lib,

Qalbinga nasiming bilan yo'l solding.

Sen shu hur nazmga ixtiyor berib,

Men og'ir bulutdek bir yog'ib oldim.

Zulfiyaning bu lirik dostonida maqsad aniq bo'lganidek, uning ifodasi ham kamu ko'stsiz. Shoir yangi hayot – mustaqillik haqida hayajon bilan kuylar ekan, yangiyangi tashbihlar, yorqin obrazlar yaratgan. Anashuning uchun ham bu lirik-falsafiy dostonni shoira ijodining o'ziga xos gultoji desa bo'ladi.

E'zozlar, ardog'lar uchun tashakkur,

Asli Siz – oftobim, men ziyosiman.

Tonglaringiz kulsin dorilomon, hur,

Baxtim shul – O'zbekning Zulfiyasiman!

Darhaqiqat, Zulfiya chin o'zbek qizi, O'zbekning Zulfiyasi bo'lib qalblarda mangu yashaydi, muhabbat va sadoqat kuychisi bo'lib, ishq torlarini chertib, ko'ngillar to'ridan joy egallaydi.

Xulosa

Zulfiyaxonim ijodi, haqiqatan ham, muhabbat va sadoqat timsoli sifatida o'zining chuqur mazmuni va hissiyotlari bilan ajralib turadi. Uning asarlarida vatan sevgisi va insoniy tuyg'ular bir-biri bilan chambarchas bog'langan. Zulfiyaxonim vatanini, uning

go'zalliklarini va muammolarini samimiy ifodalab, o'z xalqining tarixi va kelajagi uchun chuqur qayg'uradi. U vatanni nafaqat geografik joy sifatida, balki xalqning ruhiyati, an'analari va umidlari bilan bog'liq ravishda ko'radi.

Shuningdek, Zulfiyaxonimning Hamid Olimjon bilan bo'lgan munosabatlari uning ijodida alohida o'rin tutadi. Ularning o'zaro muhabbati, ijodiy hamkorligi va sadoqati Zulfiyaxonimning asarlarida aks etadi. Hamid Olimjonni o'zining ijodiy yo'lidagi hamroh sifatida ko'rib, uning shaxsiyati va san'atiga bo'lgan hurmatini ifodalaydi. Bu munosabatlar orqali u nafaqat shaxsiy tuyg'ularini, balki umumiy insoniy qadriyatlarni ham yoritadi.

Zulfiyaxonimning ijodi, shunday qilib, vatan va sevgi, sadoqat va umid to'la bir dunyo yaratadi. Uning she'rlarida aks etgan bu tuyg'ular, har bir o'quvchini o'z ichiga oladi va ularga yangi fikrlar, his-tuyg'ularni keltiradi. Zulfiyaxonim, o'z asarlari orqali, muhabbat va sadoqatni faqat shaxsiy tajribalarda emas, balki millat va vatan oldidagi mas'uliyatda ham namoyon etadi. Bu esa uning ijodini yanada qimmatli va ahamiyatli qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zulfiyaxonim asarlari saylanma-2016.
2. "O'zbek adiblari" (S.Mirvaliyev, R.Shokirova, Toshkent G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti 2016) kitobi
3. Bahor keldi seni so'roqlab: she'rlar/ Zulfiya Isroilova/Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
4. "Hamid Olimjon" (Uzbek). *Ensiklopedik lug'at. 2.* Toshkent: O'zbek sovet ensiklopediyasi. 1990
5. [www.til va adabiyot.uz](http://www.tilvaadabiyot.uz) sayti
6. www.literatura.uz
7. www.pedagog.uz
8. www.wikipedia.uz